

с(я) у них не род(а)т ...; в индѣйской земли гости с(я) став(а)т по подворьям ... (Crestom., 230); в гждоустаньской земли (Crestom., 232) etc. În rusa literară această desinență e folosită pînă în secolul al XIX-lea, ca, de exemplu, în cunoscutul final al volumului întâi al romanului lui N. V. Gogol «Suflete moarte»: *летит мимо всё, что ни есть на земли*¹.

Așadar, desinența -i la locativul singular al temelor feminine în -ja nu trebuie limitată numai la graiurile ucrainene din Carpații nordici și la regiunile imediat învecinate.

23. Ocupîndu-se de *formele de dual* din manuscrisul lui Eufrosin, P. Olteanu consideră că această categorie morfologică s-a păstrat în *Povestiri* «fie sub influența tradiției limbii paleoslave, fie sub influența graiurilor ruse carpatice, care, fiind laterale și în contact cu sfera de cultură română și ungară, au păstrat dualul mai îndelung decît slov(a)ca și ucraineana» (p. 86). În plus, autorul trimite și la lucrări care tratează despre evoluția dualului în sorbă, fără să vorbească însă — deși s-ar fi cuvenit cu precădere — de velicorusă. Or, acad. A. A. Șahmatov a arătat că în secolul al XV-lea dualul era viu încă și în velicorusă (*lucr. cit.*, 147—149 și 208—209). În afară de aceasta, nu vedem cum «contactul cu sfera de cultură română și ungară» a putut contribui la menținerea dualului, căci aceste limbi nu au o atare categorie.

Pe de altă parte însă, dacă avem în vedere structura morfologică a velicorusei din secolul al XV-lea, cele patru cazuri de dual descoperite de autorul tezei carpatice în textul lui Eufrosin (*dva latinska mnicha*, 208r, *dva syna*, 215r, *so dvema synmi*, 216v și *ūdarišas oboj*, 214r) *nici nu sînt dualuri propriu-zise*. O analiză profundă a schimbărilor petrecute în limba slavilor de răsărit în ceea ce privește asimilarea vechilor dualuri din sintagmele cu numerale de tipul *два nonā dva gorodā*, *два целā* de către formele de genitiv singular în -a face acad. A. A. Șahmatov, în lucrarea menționată, p. 212—213. Cît despre *oboj* din *Povestiri*, nimic nu probează că n-ar fi vorba, în secolul al XV-lea, de un obișnuit numeral colectiv, în aceeași măsură la dual, în care este la dual numeralul românesc *amîndoi*.

24. Deși menționează că graiurile velicoruse cunosc categoria *adjectivelor contrase*, P. Olteanu conchide, fără o argumentare specială, că cele 13 cazuri de acest fel din *Povestiri* ar fi o particularitate locală, pătrunsă în protograf din graiurile carpatice, «împreună cu un întreg sistem de particularități» (p. 70). Exprimîndu-se astfel, domnia-sa nu arată care sînt acele particularități locale, carpatice, care ar forma «un întreg sistem».

25. Pronumele personal *jază* din textul lui Eufrosin este explicat de P. Olteanu prin slavona rusă din regiunea carpatică (p. 44), deși, după cum se știe, el e curent sub această formă nu numai în limba rusă veche scrisă, ci și în velicorusa populară din jumătatea a doua a secolului al XV-lea (v., de ex., *Călătoria...*, în *Crestom.*, 230).

26. De vreme ce *pronumele personale enclitice* erau în secolul al XV-lea curenți încă în limba rusă moscovită și în celelalte ținuturi velicoruse², presupunerea lui P. Olteanu că aceste forme ar proveni în *Povestirile slave despre Vlad Tepeș* din regiunea carpatică (p. 75) este, după părerea noastră, neîntemeiată, ca, de altfel, și ipoteza domniei-sale că ele s-ar putea datorita unei anumite influențe din partea limbii române (*ibid.*).

27. Nici *infinitivele în -ti* din *Povestiri* nu sînt, cum se susține (p. 150—151), un indiciu favorabil tezei carpatice, deoarece, — lucru pe care P. Olteanu nu-l menționează nici în treacăt — în secolul al XV-lea asemenea infinitive erau curenți în limba rusă scrisă. *Exemple:* în *Călătoria...*: (о)ни... оучали нас стреляти...; велѣли тѣлоути... (Crestom., 229); în *Călătoria egumenului Daniil* (copie din 1496): видѣти, оувидѣти (Crestom., 199); în *Zadonșcina*: хотѣти... взѣти всю землю роускоюю (Crestom., 170) etc. Amintim, în plus, și reîmprospătarea în limba rusă literară a infinitivului arhaic în -ти datorită celei de a doua influențe sud-slave³. În prima ediție a codului de legi *Соборное уложение* din 1649 — arată prof. P. I. Cernih, precumpănește infinitivul în -ti față de cel popular în -т' (*lucr. cit.*, 268—269).

28. Dacă în slava din Carpații nordici, pe de o parte, și în *Povestirile slave despre Vlad Tepeș*, pe de alta, există adverbe în -o formate de la adjective, acest lucru nu este, după părerea noastră, suficient pentru a putea fi folosit ca argument în favoarea tezei carpatice asupra proto-

¹ N. V. Gogol, *Opere*, vol. V, *Мѣртвые души*, Moscova, 1949, p. 249.

² P. I. Cernih, *lucr. cit.*, p. 205—206; M. A. Gădolină, *История форм личных и возвратных местоимений в славянских языках*, Moscova, 1963, p. 93 ș. u.

³ A. I. Efimov, *История русского литературного языка*, Moscova, 1961, p. 70, pct. 6.